

آیین‌نامه اجرایی مراکز مجاز درمان و کاهش آسیب اعتیاد به مواد مخدر و روانگردان‌ها موضوع تبصره یک ماده ۱۵ اصلاحیه قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر

مقدمه:

در اجرای تبصره یک ماده ۱۵ اصلاحیه قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۷۶ (مصوب ۱۳۸۹/۵/۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام) آیین‌نامه اجرایی مراکز مجاز درمان و کاهش آسیب اعتیاد به مواد مخدر و روانگردان‌ها به شرح ذیل به تصویب رسید.

ماده ۱- به منظور ارائه خدمات درمان و نیز کاهش آسیب افرادی که به نحوی دچار اعتیاد به مواد مخدر و یا روانگردان گردیده‌اند مراکز زیر حسب نوع خدمتی که ارائه می‌نمایند به عنوان مرکز مجاز درمان و کاهش آسیب تعیین می‌گردند:

۱- مرکز درمان سرپایی وابستگی به مواد: به مرکزی اطلاق می‌گردد که امکانات ارائه خدمات درمان دارویی و غیردارویی برای مصرف‌کنندگان مواد مخدر و یا روانگردان را داشته باشد.

۲- مرکز یا بخش درمان بستری وابستگی به مواد: به مکانی اطلاق می‌شود که امکانات ارائه خدمات درمان سم‌زدایی (بازگیری) و خدمات پیشگیری از عود و درمان‌های غیردارویی را به صورت بستری برای مصرف‌کنندگان مواد مخدر و یا روان گردان داشته باشد.

۳- مرکز اقامتی میان مدت درمان وابستگی به مواد: به مرکزی اطلاق می‌شود که به صورت اقامتی داوطلبانه و میان مدت (یک تا سه ماه) فعالیت می‌کند. رویکرد اصلی در این مرکز سم‌زدایی (بازگیری) به همراه درمان‌های دارویی و غیردارویی ترجیحاً با مشارکت گروه‌های هم‌تا و خودیار برای مصرف‌کنندگان مواد مخدر و یا روانگردان است.

۴- مرکز اقامتی خودیاری گروه‌های هم‌تا: به مرکزی اطلاق می‌گردد که مددجویان به صورت داوطلبانه برای مدت یک تا سه ماه در آن اقامت کرده و خدمات حمایتی را دریافت می‌کنند. رویکرد اصلی این مرکز بر مشارکت گروه‌های هم‌تا و خودیار (معتادان بهبودیافته) به منظور پیشگیری از عود در افرادی است که مراحل سم‌زدایی (بازگیری) را گذرانده‌اند.

۵- مرکز اقامتی بلند مدت اجتماع درمان مدار (TC) : مرکزی شبانه‌روزی (دوره‌های سه تا شش ماهه) برای ادامه درمان و بازتوانی به افراد وابسته به موادمخدر و یا روانگردان است. رویکرد اصلی در این مرکز بر تغییر رفتاری و شناختی شامل برنامه‌های خدمات روان شناختی، مشاوره، آموزش خانواده، تشکیل گروه‌های خودیار، خدمات مددکاری اجتماعی و پیگیری پس از ترخیص است.

۶- مرکز یا واحد درمان وابستگی به موادمخدر با داروهای آگونیست: مرکزی مستقل و یا واحدی از مراکز موضوع این ماده است که در آن بر اساس پروتکل‌های ابلاغی، درمانگر در اجرای ماده ۴۱ قانون اصلاحیه قانون اصلاح قانون مبارزه با موادمخدر مصوب ۱۳۷۶ مجاز به استفاده از داروهای آگونیست موادمخدر (افیونی) برای درمان وابستگی به موادمخدر می‌باشد.

۷- مرکز مشاوره بیماری‌های رفتاری: مرکزی است که زیر نظر معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی، خدمات مشاوره، آموزش، مراقبت و درمان بیماری‌های آمیزشی، ایدز و سایر بیماری‌های قابل انتقال را به افراد داوطلب و افراد مبتلا به بیماری‌های آمیزشی یا مبتلا به ویروس نقص ایمنی (HIV+)، معتادان تزریقی، معتادان بی‌خانمان و خانواده‌های آنان ارائه می‌کند.

۸- مرکز کاهش آسیب: مرکزی است که در مورد معتادانی که قادر و یا حاضر به ترک دائم نیستند و به دلیل رفتارهای پرخطری که از خود بروز می‌دهند به منظور کنترل و کاهش آسیب‌های آنان به جامعه و سایر افراد و در راستای ترغیب آنها برای درمان تاسیس و اداره می‌گردد.

تبصره: مراکز دولتی و مجاز درمان و کاهش آسیب برای نگهداری معتادان موضوع ماده ۱۶ اصلاحیه قانون اصلاح قانون مبارزه با موادمخدر در آیین‌نامه مربوطه، توسط دبیرخانه ستاد مبارزه با موادمخدر (اداره کل درمان و حمایت‌های اجتماعی) با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط تدوین و به تصویب ستاد مبارزه با موادمخدر خواهد رسید.

۲- مراکز درمانی با هدف درمان و بهبود معتادان به مواد اعم از موادمخدر یا روانگردان‌ها در شرایط مقتضی با مدیریت دولتی، غیردولتی یا خصوصی و یا سازمان‌های مردم‌نهاد طبق ضوابط این آئین‌نامه تاسیس و مدیریت می‌شوند.

۳- هر فرد حقیقی و حقوقی می‌تواند طبق ضوابط این آیین‌نامه و مقررات مربوطه نسبت به تاسیس و راه‌اندازی مرکز حسب مورد اقدام نماید.

تبصره ۱: دستورالعمل تاسیس و راه‌اندازی و بهره‌برداری هر کدام از مراکز توسط کارگروهی مرکب از نمایندگان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و دبیرخانه ستاد مبارزه با موادمخدر تهیه و پس از تصویب کمیته درمان و حمایت‌های اجتماعی ستاد مبارزه با موادمخدر از سوی دبیرکل ستاد ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۲: مرجع صدور مجوز تاسیس و راه‌اندازی و بهره‌برداری مراکز تبصره ۱ این ماده به صورت ذیل خواهد بود.

۱- صدور مجوز برای مرکز درمان سرپایی وابستگی به مواد، مرکز اقامتی میان مدت درمان وابستگی به مواد مرکز اقامتی خودیاری گروه‌های هم‌تا، مرکز اقامتی بلندمدت اجتماع درمان مدار (TC) و مرکز کاهش آسیب از طریق سازمان بهزیستی کشور و یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی) مجاز می‌باشد.

۲- مرجع صدور مجوز سایر مراکز موضوع ماده یک این آیین‌نامه صرفاً وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی) خواهد بود.

۳- مراکز درمان سرپایی وابستگی به مواد که از سازمان بهزیستی مجوز دریافت کرده‌اند برای راه‌اندازی واحد درمان وابستگی به موادمخدر با داروهای آگونیست می‌توانند با دریافت مجوز مربوطه از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی) فعالیت نمایند.

تبصره ۳: پروتکل‌های درمانی شامل نحوه اقدام در هر مرکز در خصوص نحوه درمان و داروهای مورد استفاده و نحوه تجویز با تصویب و ابلاغ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورد اجرا قرار می‌گیرد.

ماده ۴: نظارت بر عملکرد درمان و کاهش آسیب توسط «کمیته نظارت کشوری بر مراکز مجاز درمان و کاهش آسیب» متشکل از سه نفر نماینده از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (معاونت درمان، معاونت بهداشت و سازمان غذا و دارو) سه نفر نماینده از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (سازمان بهزیستی، امور بیمه‌ای و امور آسیب‌های اجتماعی هر کدام یک نفر) یک نفر از سازمان نظام پزشکی کشور و دو نفر نماینده از دبیرخانه ستاد مبارزه با موادمخدر (اداره کل درمان و حمایت‌های اجتماعی و دفتر توسعه مشارکت‌های مردمی و سازمان‌های مردم‌نهاد) صورت می‌پذیرد. دبیرخانه این کمیته در دبیرخانه ستاد مبارزه با موادمخدر (اداره کل درمان و حمایت‌های اجتماعی) مستقر می‌باشد.

تبصره ۱: «کمیته نظارت استانی بر مراکز مجاز درمان و کاهش آسیب» حسب دستورالعمل کمیته نظارت کشوری بر مراکز مجاز درمان و کاهش آسیب متشکل از نمایندگان دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی، نماینده اداره کل بهزیستی استان، نماینده نظام پزشکی استان و کارشناس درمان و حمایت‌های اجتماعی و کارشناس مرتبط با حوزه مشارکت‌های مردمی دبیرخانه شورای هماهنگی مبارزه با موادمخدر استان مسئولیت نظارت و کنترل بر مراکز مجاز درمان و کاهش آسیب موضوع این آیین‌نامه را بر عهده خواهند داشت.

تبصره ۲: دستورالعمل نظارت و ارزیابی مراکز و نحوه برخورد با تخلفات توسط کمیته نظارت کشوری بر مراکز مجاز درمان و کاهش آسیب تهیه و از سوی دبیرکل ستاد برای اجرا ابلاغ می‌گردد.

ماده ۵: سالانه برای تسریع امور نظارت و ارزیابی بر مراکز موضوع این آیین نامه اعتبار لازم از محل اعتبارات مصوب ستاد مبارزه با مواد مخدر با تایید دبیرکل ستاد تعیین می گردد تا در چارچوب مصوبات و زیر نظر کمیته نظارت کشوری بر مراکز مجاز درمان و کاهش آسیب از سوی دبیرخانه ستاد مبارزه با مواد مخدر (اداره کل درمان و حمایت های اجتماعی) هزینه گردد.

ماده ۶: شرایط و وظایف مؤسس / مؤسسان برای مراکز درمان سرپایی و بستری مطابق آیین نامه تأسیس درمانگاه ها و یا مطب پزشکان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و برای سایر مراکز وظیفه مؤسس صرفاً انجام امور مدیریتی و پشتیبانی و معرفی مسئول فنی می باشد.

ماده ۷: مسئولیت کلیه امور درمانی مطابق با پروتکل های ابلاغی در مراکز مجاز درمان و کاهش آسیب با مسئول فنی خواهد بود.

تبصره ۱: شرایط مسئول فنی شاغل در مراکز مجاز درمان و کاهش آسیب تابع شرایط مندرج در آیین نامه و تأسیس درمانگاه ها و مراکز درمانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد

تبصره ۲: پزشک مسئول فنی مراکز مجاز درمان و کاهش آسیب در دوره های بازآموزی ۵ ساله خود باید حداقل ۵۰ امتیاز از برنامه مدون بازآموزی را به برنامه های آموزشی در زمینه اعتیاد، روانپزشکی و عفونی (هبات و اپدز) اختصاص دهد.

ماده ۸: هرگونه اقدام درمانی اعم از دارویی و غیردارویی خارج از پروتکل های درمانی ابلاغی در مراکز مجاز درمان و کاهش آسیب تخلف و مشمول مجازات های مداخله غیرمجاز در امور پزشکی خواهد بود.

ماده ۹: رعایت دستورالعمل های بهداشتی و درمانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، برای کلیه مراکز مجاز درمان و کاهش آسیب الزامی است. تخلف از این امر علاوه بر پیگرد قانونی لازم از موجبات لغو مجوز به طور موقت و یا دائم می گردد.

ماده ۱۰: هر فرد حقیقی یا حقوقی صرفاً مجاز است از یکی از دستگاه های اجرایی مذکور در تبصره ۲ ماده ۳ این آیین نامه درخواست صدور مجوز نماید. ارسال کپی مجوز صادر شده توسط دستگاه های اجرایی مربوطه به دبیرخانه شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر استان الزامی است.

ماده ۱۱: مدت اعتبار مجوزهای صادره حسب مورد و متناسب با وظایف هر مرکز براساس دستورالعمل های مربوطه موضوع ماده این آیین نامه خواهد بود.

ماده ۱۲: افراد حقیقی و یا حقوقی درخواست‌کننده مجوز باید مدارک کامل شده خود را به صورت کامل به همراه درخواست کتبی به دستگاه اجرایی مربوطه تسلیم نمایند و دستگاه اجرایی صادرکننده مجوز موظف است حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از دریافت مدارک، نظر کتبی موافق و یا مخالف خود را (با ذکر دلیل) به داوطلب اعلام نماید. در صورت عدم ارائه پاسخ توسط دستگاه اجرایی ذی‌ربط، داوطلب می‌تواند راساً نسبت به درخواست برای بررسی در کمیته نظارت استانی اقدام نماید.

تبصره ۱: پس از تکمیل مدارک مثبته مدت زمان صدور مجوز نباید از دو ماه بیشتر باشد. مسئول حسن اجرای این تبصره بالاترین مقام مسئول دستگاه اجرایی در استان می‌باشد.

تبصره ۲: عدم بهره‌برداری از مرکز چهار ماه پس از صدور مجوز فعالیت و یا توقف در فعالیت بیشتر از سه ماه موجب ابطال مجوز به صورت موقت یا دائمی می‌گردد.

ماده ۱۳: تاسیس هرگونه مرکز خارج از این آیین‌نامه و عدم رعایت ضوابط عمومی، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغی از سوی مراجع ذیصلاح توسط مراکز موضوع این آیین‌نامه تخلف محسوب می‌گردد و موجب اعمال مجازات‌های تعیین شده در قوانین و مقررات مربوطه خواهد بود.

ماده ۱۴: در اجرای بند ۲ مصوبات جلسه ۱۲۵ ستاد مبارزه با موادمخدر دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و مراکز درمان و کاهش آسیب و موضوع این آیین‌نامه موظفند نسبت به جمع‌آوری و ثبت داده‌های مورد نیاز در سامانه ملی اطلاعات مبارزه با موادمخدر در حوزه درمان و کاهش آسیب اقدام نمایند.

تبصره: عدم همکاری مراکز موضوع این آیین‌نامه با سامانه مذکور به منزله لغو مجوز فعالیت خواهد بود.

ماده ۱۵: پس از ابلاغ این آیین‌نامه از سوی دبیرکل ستاد مبارزه با موادمخدر کلیه آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها مغایر ملغی می‌گردد.

این آیین‌نامه در ۱۵ ماده و ۱۱ تبصره به تایید وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزیر کشور و دبیرکل ستاد مبارزه با موادمخدر رسید و در تاریخ ۱۳۹۱/۲/۱۷ به تصویب ستاد مبارزه با موادمخدر رسیده و برای اجرا ابلاغ می‌گردد.